

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۱۰ صبح		مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	
نام و نام خانوادگی:		سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۶ / ۱۰ / ۱۳۹۴		تعداد صفحه: ۴	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۴		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir					
ردیف	سؤالات						
۱	کدام گزینه با واژه «بیمار» هم وزن است؟ الف) خوبی (ب) آزاد (پ) جامعه (ت) مقطع						
۲	در قالب ترجیع بند به هر غزل یک «خانه» و به بیت تکراری ..... می گویند.						
۳	قالب شعری ..... برای بیان داستان‌ها و مطالب طولانی مناسب‌تر است.						
۴	«فلسفه» از درون مایه‌های کدام یک از قالب‌های شعری زیر است؟ الف) دوبیتی (ب) چهارپاره (پ) رباعی (ت) مستزاد						
۵	در بیت زیر «مشبه» و «مشبه به» را مشخص کنید. چون شب‌نم اوفتاده بدم پیش آفتاب مه‌رم به جان رسید و به عیوق بر شدم						
۶	با توجه به مصرع اول بیت زیر: عمر برف است و آفتاب تموز اندکی ماند و خواجه غره هنوز الف) تشبیه بلیغ را بیابید. ب) نوع آن را مشخص کنید.						
۷	با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید. در این بازار اگر سودی است با درویش خرسند است خدایا منعم گردان به درویشی و خرسندی الف) استعاره را در بیت بیابید. ب) مفهوم آن را بنویسید. پ) نوع استعاره را مشخص کنید.						
۸	استعاره مکنیه را در بیت زیر مشخص کنید و «مشبه به» آن را بنویسید. گر چه من خود ز عدم دل خوش و خندان زادم عشق آموخت مرا شکل دگر خندیدن						
۹	مشخص کنید در کدام یک از بیت‌های زیر «استعاره مکنیه» و در کدام یک «استعاره مصرحه» وجود دارد. الف) ای غنچه خندان چرا خون در دل ما می‌کنی؟ خاری به خود می‌بندی و ما را ز سر و ما می‌کنی ب) ای ابر بهمنی نه به چشم من اندری تن زن زمانگی و بیاسای و کم‌گری						
«ادامه سؤالات در صفحه دوم»							

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۱۰ صبح		مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	
نام و نام خانوادگی:		سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۶ / ۱۰ / ۱۳۹۴		تعداد صفحه: ۴	
ردیف		سؤالات					
		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir					
		دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۴					
		نمره					
۱۰	در بیت زیر کدام کلمه در معنای مجازی به کار رفته است؟ دست در حلقه آن زلف دو تا نتوان زد تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد	۰/۲۵					
۱۱	در بیت زیر «حلق» مجاز از چیست؟ نوع علاقه آن را مشخص کنید. گر نبندی زین سخن تو حلق را آتشی آید بسوزد خلق را	۰/۵					
۱۲	در بیت زیر مفهوم کنایی قسمت مشخص شده را بنویسید. هر که دل پیش دلبری دارد ریش در دست دیگری دارد	۰/۵					
۱۳	در بیت زیر کدام واژه آرایه تکرار را به وجود آورده است؟ گر برود جان ما در طلب وصل دوست حیف نباشد که دوست دوست تر از جان ماست	۰/۲۵					
۱۴	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را تشخیص دهید. الف) قدما تکرار مصوت «-» را تتابع اضافات می‌نامیدند. ب) موسیقی برخاسته از واج آرایه مصوت‌ها محسوس تر است.	۰/۵					
۱۵	در بیت زیر تکرار کدام صامت باعث افزایش موسیقی درونی شعر شده است؟ شب است و شاهد و شمع و شراب و شیرینی غنیمت است چنین شب که دوستان بینی	۰/۲۵					
۱۶	در عبارات زیر سجع‌ها را بیابید و نوع هر سجع را بنویسید. الف) هنر چشمه زاینده است و دولت پاینده. ب) ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.	۱/۵					
۱۷	با ذکر دلیل نشان دهید در کدام بیت آرایه موازنه و در کدام بیت آرایه ترصیع به کار رفته است؟ الف) غلام نرگس مست تو تاجداران اند خراب باده لعل تو هوشیاران اند ب) ما برون را ننگریم و قال را ما درون را بنگریم و حال را	۱/۵					
۱۸	در بیت زیر آرایه اشتقاق در کدام واژه‌ها به کار رفته است؟ صامت‌های مشترک آن‌ها را بنویسید. من که باشم در آن حرم، که صبا پرده دار حریم حرمت اوست	۱					
«ادامه سؤالات در صفحه سوم»							

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۱۰ صبح		مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	
نام و نام خانوادگی:		سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۶ / ۱۰ / ۱۳۹۴		تعداد صفحه: ۴	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۴		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir					
ردیف	سؤالات						
نمره							
۱۹	در هر یک از ابیات زیر جناس‌ها را بیابید و نوع هر یک را مشخص کنید.						
	الف) خداوندی که در ذاتش علل نیست	جهان داری که در ملکش خلل نیست					
	ب) وان که گیسوی مرا رسم تطاول آموخت	هم تواند گرمش داد من مسکین داد					
	پ) ای گدایان خرابات، خدا یار شماست	چشم انعام ندارید ز انعامی چند					
	ت) جان بی جمال جانان میل جهان ندارد	هر کس که این ندارد حقاً که آن ندارد					
۲۰	در بیت زیر آرایه‌ی مراعات نظیر را بیابید و بنویسید تناسب واژه‌ها از چه جهت است؟						
۰/۵	سر نیزه و نام من، مرگ توست	سرت را بیاید ز تن دست شُست					
۲۱	تلمیح به کار رفته در ابیات زیر به چه دانسته تاریخی اشاره دارد؟						
۱	الف) شبی بر نشست از فلک برگذشت	به تمکین و جاه از ملک برگذشت					
	ب) چو گل گر خرده‌ای داری خدا را صرف عشرت کن	که قارون را غلظها داد سودای زر اندوزی					
۲۲	در ابیات زیر آرایه‌ی تضمین را بیابید و مورد تضمین شده را تعیین کنید.						
۱	الف) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم	کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی					
	ب) بهر این فرمود رحمان ای پسر	کُلْ یَوْمِ هُوَ فِی شَأْنِ، ای پسر					
۲۳	در بیت زیر، آرایه‌ی تضاد را مشخص کنید.						
۰/۵	تا پناهی یابی آن گه چون پناه	آب و آتش مر تو را گردد سپاه					
۲۴	در بیت زیر دو آرایه‌ی تناقض به کار رفته است آن‌ها را مشخص کنید.						
۰/۵	چنین نقل دارم ز مردان راه	فقیران منعم، گدایان شاه					
۲۵	با توجه به عبارت «نجوای نمناک علف‌ها را می‌شنوم»:						
۰/۵	الف) چه آرایه‌ای در عبارت دیده می‌شود؟						
	ب) این آرایه چگونه به وجود آمده است؟						
	«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی چهارم»						

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۱۰ صبح	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه								
نام و نام خانوادگی:	سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۶ / ۱۰ / ۱۳۹۴	تعداد صفحه: ۴								
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۴		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir									
ردیف	سؤالات										
نمره											
۲۶	<p>در هر یک از ابیات گروه «الف» کدام آرایه ادبی گروه «ب» به کار رفته است؟ (توجه: در گروه «ب» یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>گروه «الف»</th> <th>گروه «ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(۱) اگر چه نقش دیوارم به ظاهر از گران خوابی</td> <td>اگر رنگ از رخ گل می‌پرد، بیدار می‌گردم</td> </tr> <tr> <td>(۲) کی شود این روان من ساکن</td> <td>این چنین ساکن روان که منم</td> </tr> <tr> <td>(۳) به ترانه‌های شیرین، به بهانه‌های رنگین</td> <td>بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را</td> </tr> </tbody> </table>			گروه «الف»	گروه «ب»	(۱) اگر چه نقش دیوارم به ظاهر از گران خوابی	اگر رنگ از رخ گل می‌پرد، بیدار می‌گردم	(۲) کی شود این روان من ساکن	این چنین ساکن روان که منم	(۳) به ترانه‌های شیرین، به بهانه‌های رنگین	بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را
گروه «الف»	گروه «ب»										
(۱) اگر چه نقش دیوارم به ظاهر از گران خوابی	اگر رنگ از رخ گل می‌پرد، بیدار می‌گردم										
(۲) کی شود این روان من ساکن	این چنین ساکن روان که منم										
(۳) به ترانه‌های شیرین، به بهانه‌های رنگین	بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را										
۲۷	<p>در بیت «ما در پیاله عکس رخ یار دیده‌ایم ای بی‌خبر ز لذت شرب مدام ما» (الف) در کدام واژه ابهام به کار رفته است؟ (ب) معانی مختلف آن را بنویسید.</p>										
۲۸	<p>با توجه به بیت «روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما»: (الف) کدام واژه آرایه ابهام تناسب دارد؟ (ب) واژه مورد نظر با کدام کلمات در بیت تناسب برقرار کرده است؟</p>										
۲۹	<p>در بیت «ای شاهد افلاکی، در مستی و در پاکی من چشم تو را مانم، تو اشک مرا مانی» (الف) «لف اول» کدام واژه است؟ (ب) «نشر دوم» کدام واژه است؟ (پ) نوع لف و نشر را تعیین کنید.</p>										
۳۰	<p>حسن تعلیل به کار رفته در بیت زیر را شرح دهید. رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسرين آمد</p>										
۳۱	<p>برای «زردی خورشید هنگام غروب» یک علت ادبی بنویسید.</p>										
۲۰	«موفق باشید»										

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه‌های ادبی		رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۱۰ صبح
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۳۹۴ / ۱۰ / ۱۶	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۴		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره	
۱	گزینۀ « ب » (آزاد) (۰/۲۵) صفحه ۱۲.	۰/۲۵	
۲	ترجیع (۰/۲۵) صفحه ۲۶.	۰/۲۵	
۳	مثنوی (۰/۲۵) صفحه ۳۵.	۰/۲۵	
۴	گزینۀ « پ » (رباعی) (۰/۲۵) صفحه ۳۷.	۰/۲۵	
۵	مشبه ضمیر متصل « م » در بُدم (۰/۲۵) ، مشبه به « شبنم » (۰/۲۵) صفحه ۵۵.	۰/۱۵	
۶	الف) « عمر برف است » (۰/۲۵) ب) بلیغ اسنادی (۰/۲۵) صفحه ۵۶.	۰/۱۵	
۷	الف) بازار (۰/۲۵) ب) دنیا (گیتی، جهان) (۰/۲۵) پ) مصرّحه (۰/۲۵) صفحه ۶۵.	۰/۱۷۵	
۸	عشق آموخت) استعاره مکنیه (۰/۲۵) مشبه به آن انسان است. (۰/۲۵) صفحه ۷۲.	۰/۱۵	
۹	الف) استعاره مصرّحه (۰/۲۵) ب) استعاره مکنیه (۰/۲۵) صفحه ۷۲.	۰/۱۵	
۱۰	دست (۰/۲۵) صفحه ۷۹.	۰/۲۵	
۱۱	« حلق » مجاز از دهان (۰/۲۵) علاقه‌ی جزئیّه (۰/۲۵) صفحه ۸۲.	۰/۱۵	
۱۲	اختیار در دست دیگران است / اختیار به دست دیگران دادن. (۰/۱۵) صفحه ۸۸.	۰/۱۵	
۱۳	دوست (۰/۲۵) صفحه ۹۷.	۰/۲۵	
۱۴	الف) درست (۰/۲۵) ب) نادرست (۰/۲۵) صفحه ۹۴.	۰/۱۵	
۱۵	صامت « ش » (۰/۲۵) صفحه ۹۳.	۰/۲۵	
۱۶	الف) زاینده (۰/۲۵) / پاینده (۰/۲۵) سجع متوازی (۰/۲۵) صفحه ۱۰۲ ب) باطل (۰/۲۵) / ضایع (۰/۲۵) سجع متوازن (۰/۲۵) صفحه ۱۰۰.	۱/۵	
۱۷	الف) موازنه (۰/۲۵) به دلیل تقابل سجع های متوازن (۰/۵) ب) ترصیع (۰/۲۵) به دلیل تقابل سجع های متوازی (۰/۵) صفحه ۱۰۶.	۱/۵	
۱۸	حرم، حریم و حرمت (۰/۷۵) صامت‌های مشترک (ح - ر - م) (۰/۲۵) صفحه ۱۲۳.	۱	
	«ادامه راهنمای تصحیح در صفحه دوم»		

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه‌های ادبی		رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۱۰ صبح
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۶ / ۱۰ / ۱۳۹۴	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۹۴		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح	نمره	
۱۹	الف (علل / خلل (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) صفحه ۱۱۵ ب (داد/ داد (۰/۲۵) جناس تام (۰/۲۵) صفحه ۱۱۱ پ (انعام / أنعام (۰/۲۵) جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵) صفحه ۱۱۳ ت (جان / جهان (۰/۲۵) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) صفحه ۱۱۸	۲	
۲۰	در واژه‌های (سر - تن - دست) مراعات نظیر وجود دارد. (۰/۲۵) تناسب به این جهت است که از مجموعه اندام‌های بدن هستند. (۰/۲۵) صفحه ۱۲۷	۰/۵	
۲۱	الف (اشاره به معراج رسول اکرم (ص) (۰/۵) ب (اشاره به ثروت اندوزی قارون (۰/۵) صفحه ۱۳۰.	۱	
۲۲	الف) «بوی جوی مولیان آید همی» (۰/۲۵) تضمین از شعر رودکی. «ترک سمرقندی» لقب رودکی است (۰/۲۵) ب) «كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ» (۰/۲۵) تضمینی است از آیهی قرآن (۰/۲۵) صفحه ۱۳۴	۱	
۲۳	بین واژه‌های (آب - آتش) تضاد وجود دارد. (۰/۵) صفحه ۱۳۸	۰/۵	
۲۴	فقیران منعم (۰/۲۵) گدایان شاه (۰/۲۵) صفحه ۱۴۲	۰/۵	
۲۵	الف (حس آمیزی (۰/۲۵) ب) از ترکیب دو حس شنوایی و لامسه به وجود آمده است. (۰/۲۵) صفحه ۱۴۵	۰/۵	
۲۶	۱) اغراق (۰/۲۵) ۲) تناقض (۰/۲۵) ۳) حس آمیزی (۰/۲۵) صفحات ۱۴۲ و ۱۴۵ و ۱۳۷	۰/۷۵	
۲۷	الف) مدام (۰/۲۵) ب) ۱) همیشگی (۰/۲۵) ۲) شراب (۰/۲۵) صفحه ۱۴۸	۰/۷۵	
۲۸	الف) آیت (۰/۲۵) ب) آیت در معنی آیهی قرآن با کلمات کشف و تفسیر تناسب دارد. (۰/۵) صفحه ۱۵۲	۰/۷۵	
۲۹	الف) در مستی (۰/۲۵) ب) اشک (۰/۲۵) پ) لفّ و نشر مرتب (۰/۲۵) صفحه ۱۵۳	۰/۷۵	
۳۰	شاعر علت بارش باران را گریه برای بد عهدی روزگار دانسته است. (یا هر توضیح مشابه دیگر). صفحه ۱۶۴	۰/۵	
۳۱	زردی خورشید هنگام غروب به دلیل ترس از جدایی از یاران خویش است. (یا هر دلیل ادبی مناسب دیگر). صفحه ۱۶۳	۰/۵	
	« همکار محترم خدا قوت »	۲۰	